

Regeringskansliet, Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remiss om vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga SOU 2022:67

Er beteckning: Ju2022/03613

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer med den problembild som beskrivs i SOU 2022:67. Samverkan mellan involverade aktörer behöver förstärkas samt insatser för det brottsförebyggande arbetet konkretiseras och systematiseras. Länsstyrelsen tillstyrker förslagen:

- att en lämplig myndighet får i uppdrag att sprida kunskap om våld i barn och ungas relationer och vilket stöd som finns att få.
- att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att kartlägga vilka insatser som kommuner erbjuder barn och unga som utsatts för våld i en nära relation.
- att regeringen ska ta fram ett inriktningsdokument som beskriver de insatsområden som är mest angelägna att arbeta med för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet.
- att regeringen ska låta utreda ett system för lokala överenskommelser och välkomnar förslag ett system med statsbidrag kan knytas till sådana överenskommelser.

Länsstyrelsen avslår förslaget att inrätta en särskild nationell organisation för att stötta genomförandet av en kraftsamling för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet.

Länsstyrelsen anser att en kraftsamling inom detta område både är nödvändig och bör ske skyndsamt i befintliga strukturer. Länsstyrelserna skulle, om uppdrag ges, kunna bidra till att utveckla regionala resurscentrum med uppgift att samordna resurser, förvalta metoder och bidra till praktisknära stöd och vägledning till landets kommuner.

Länsstyrelsen i Stockholms län ställningstagande till Trygghetsberedningens bedömningar och förslag

8.2.1. Den nationella styrningen av det brottsförebyggande området som berör barn och unga behöver utvecklas.

Utredningen föreslår att skolans brottsförebyggande roll ska tydliggöras vilket Länsstyrelsen instämmer med. Många skolor behöver utveckla en systematik för att förebygga barn och ungas involvering i kriminalitet. Socialstyrelsen och Skolverket har tillsammans arbetat med tidiga och samordnade insatser för barn och unga – TSI. Erfarenheter från detta arbete bör tas tillvara. Forskning visar att det behövs tydliga riktlinjer, policys för att implementera kunskap. En policy ska bistå i hur skolan ska hantera riskbeteenden hos eleverna och hur skolan ska arbeta för att förebygga brott i skolmiljö. Framtagande av en policy skall utgöra en slags grundläggande nationell miniminivå som sedan kan anpassas efter lokala förutsättningar och behov som identifieras. Det är viktigt att skolan har en grundläggande fungerande struktur för att arbeta brottsförebyggande innan andra mer inriktade åtgärder sätts in.

8.2.2 Barn som är i riskzon behöver upptäckas i tid.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att en lämplig myndighet får i uppdrag att sprida kunskap om våld i barn och ungas relationer och vilket stöd som finns att få.

En viktig del i det brottsförebyggande arbetet är att sprida kunskap om våld i barn och ungas relationer och vilket stöd som finns att tillgå. Länsstyrelsen anser att en informationskampanj behöver kombineras med att frågor om våld diskuteras exempelvis i skolan eller inom idrottsrörelsen. På detta sätt skulle en kampanj bli mer effektiv. Även ungdomsmottagningarna skulle kunna involveras i kampanjen som stöd för både de som utsätts för våldet och de som utövar våld i nära relationer. För detta kan det dock behövas en kompetenshöjande insats till personal vid ungdomsmottagningarna. Länsstyrelsen är medveten om att dessa förslag skulle innebära en större belastning och ansvar för yrkesgrupper som redan idag har resursbrist. Det är dock viktigt att kombinera en kampanj med andra åtgärder för att den ska få önskvärd effekt.

Länsstyrelsen instämmer i att skolan identifieras som en viktig aktör inom brottsförebyggande arbete för unga. Det som dock saknas är

resonemang om elevhälsans roll och ansvar. Denna tenderar vara av diffus karaktär och varierar mellan olika skolor. Om elevhälsan omfattas av skolans brottsförebyggande arbete behöver krav och riktlinjer reglera elevhälsans arbete.

8.2.3 Stödinsatser till och samverkan kring barn och unga i riskzon behöver utvecklas och ske i lägre åldrar.

Länsstyrelsen delar Trygghetsberedningens bedömning att: Samhällets förmåga att nå ut till barn och familjer med ett större stödbehov än andra behöver bli bättre. Insatser för barn och unga i riskzon behöver sättas in i lägre åldrar och i ett tidigare skede än vad som sker i dag. För att samverkan på lokal nivå ska fungera ändamålsenligt behöver det finnas tydliga strukturer för samverkan mellan de viktigaste aktörerna samt resurser och organisatoriska förutsättningar som håller över tid. Möjligheten att dela relevant information mellan samverkansparter är viktig för ett effektivt arbete.

Även om skolan har stor potential för att kunna fånga upp barn som är i riskzon för kriminellt beteende, kan inte skolan ha ensamt ansvar för skyddsfaktorer mot kriminalitet. Därför behövs ett fungerande civilsamhälle med ett aktivt föreningsliv och närvarande föräldrar och vuxna som närvarar i barns liv. För familjer är föräldrastöd ett exempel på en relevant åtgärd som behöver anpassas till behovet. Projektet Backa barnet som pilottestades i Ystad syftar till att stärka barns positiva utveckling och stödja föräldrar i deras föräldraskap. I projektet är föräldrastöd en av de viktiga komponenterna och utvärderingar visar att metoden som Backa Barnet bygger på har gett goda effekter för barns positiva utveckling. Detta kan därför vara ett förslag på åtgärd som kan implementeras i flera kommuner för att nyttja de redan existerande åtgärder som finns och faktiskt implementera dessa i högre utsträckning.

Idag ges kommunerna pengar för att kunna implementera föräldraskapsstöd men det saknas i hög utsträckning riktlinjer för hur resurserna ska fördelas på ett effektivt sätt. Därför behöver arbetet med föräldraskapsstöd ytterligare systematiseras och struktureras. Barns liv efter skoltid och utanför hemmet behöver fyllas med meningsfulla aktiviteter som kan fungera som skyddsfaktorer. Med fritidsaktiviteter får barn möjlighet till att känna en delaktighet och tillhörighet, vilket antas öka den sociala kontrollen. De barn som inte är delaktiga i fritidsaktiviteter behöver uppmuntras och få stöd i att hitta sina intressen. Föräldrars delaktighet i sina barns fritidsaktiviteter bör också

uppmuntras då aktiva föräldrar fungerar som positiva förebilder och bidrar till en kollektiv styrka med ökade kontaktytor mot andra barn och föräldrar.

8.2.4 Behov av kunskapsutveckling, uppföljning och utvärdering.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att kartlägga vilka insatser som kommuner erbjuder barn och unga som utsatts för våld i en nära relation.

Länsstyrelsen vill särskilt betona att det är viktigt att insatser som erbjuds unga utövare av våld i nära relationer inkluderas i kartläggningen eftersom våldet inte kommer upphöra om denna målgrupp inte får det effektivt stöd. Det är även angeläget att inte enbart insatser som utvärderats med randomiserade kontrollerade studier ingår i kartläggningen. Detta eftersom forskning på området våld i ungas relationer inte kommit så långt ännu, och det finns en risk att det arbete som bedrivs i Sverige inte kommer fram i kartläggningen om kraven på studiernas upplägg är för höga.

Om det finns en målsättning att tidigare fånga upp och sätta in insatser för unga i riskzon för våld i nära relation behöver arbetet med orosanmälningar systematiseras. Detta för att säkerställa att de orosanmälningar som görs följs upp och inte faller mellan stolarna.

Ett avsnitt i utredningen läggs på barns våldsutövande och våldsutsatthet men här saknar Länsstyrelsen ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv. Detta område behöver synliggöras mer utifrån aktuell kunskap såväl som att Barnkonventionen bör tas i beaktande. För att insatser riktade mot barn ska få effekt är det viktigt att barn involveras i framtagandet av insatser.

Begreppet våld behöver definieras på ett tydligt sätt. Vid avsaknaden av en definition blir det otydligt vilket våld och kontexter som omfattas och därmed vilka områden som insatser behöver riktas mot. Från ett brottsförebyggande perspektiv bör det vara tydligt att våld avser den brottsliga aspekten av våldsutövning.

8.3.2 En tydlig inriktning för arbetet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen ska ta fram ett inriktningsdokument som beskriver de insatsområden som är mest

angelägna att arbeta med för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet.

8.3.3 En särskild organisation för arbetet

Länsstyrelsen avslår förslaget att inrätta en särskild nationell organisation för att stötta genomförandet av en kraftsamling för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet.

Länsstyrelsen anser att en kraftsamling inom detta område både är nödvändig och bör ske skyndsamt i befintliga strukturer. Länsstyrelserna skulle, om uppdrag ges, kunna bidra till att utveckla regionala resurscentrum med uppgift att samordna resurser, förvalta metoder och bidra till praktisk nära stöd och vägledning till landets kommuner. Länsstyrelsernas styrkor på regional nivå är möjligheten att samordna såväl tvärsektoriella perspektiv som sakfrågor. På nationell nivå är länsstyrelsernas gemensamma styrkor möjligheten att bidra till likvärdighet över landet och system för gemensam utveckling och lärande.

Länsstyrelsen vill dock tillägga att en fungerande statlig stödstruktur för det förebyggande arbetet utgör en väsentlig del för att det regionala och lokala arbetet ska utvecklas på det sätt som utredningen föreslår.

8.3.4 Lokala överenskommelser och statliga bidrag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen ska utreda ett system för lokala överenskommelser och välkomnar förslag ett system med statsbidrag kan knytas till sådana överenskommelser.

Ett förslag är att studera hur CVE, centrum för våldsbejakande extremism arbetar och ta del av deras erfarenheter när de organiserade sitt arbete. Centret är placerat på BRÅ och har genom denna placering tillgång till både den regionala och lokala nivån genom den struktur som skapats med BRÅ, SKR, länsstyrelserna och polismyndigheten.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med handläggare Michael Frejd som föredragande. I den slutliga handläggningen har tillväxtdirektör, Anna Conzen deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.